

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение социально-политических наук

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарский язык в профессиональной коммуникации Б1.В.ДВ.3

Направление подготовки: 39.03.01 - Социология

Профиль подготовки: не предусмотрено

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Кузьмина Х.Х. , Мухарлямова Гульназ Нурфатовна

Рецензент(ы):

Хадиева Г.К.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Галиуллина Г. Р.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (отделение социально-политических наук):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 9416169719

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Кузьмина Х.Х. кафедра татарского языкознания Высшая школа национальной культуры и образования им. Габдуллы Тукая, Khalisa.Kuzmina@krfu.ru; Мухарлямова Гульназ Нурфатовна

1. Цели освоения дисциплины

- 1) развитие у студентов коммуникативной компетенции (речевой, языковой, социокультурной, компенсаторной и учебно-познавательной);
- 2) развитие и воспитание способности к личностному и профессиональному самоопределению студентов, их социальной адаптации;
- 3) формирование активной жизненной позиции как гражданина и патриота, а также как субъекта межкультурного взаимодействия;
- 4) развитие таких личностных качеств, как культура общения, умение работать в сотрудничестве, в том числе в процессе межкультурного общения;
- 5) развитие способности и готовности студентов к самостоятельному изучению татарского языка, к дальнейшему самообразованию с его помощью в разных областях знаний;
- 6) приобретение опыта творческой деятельности, опыта проектно-исследовательской работы с использованием татарского языка, в том числе в русле выбранного профиля.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел "Б1.В.ДВ.3 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 39.03.01 Социология и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 1 курсе, 1 семестр.

Федеральный государственный образовательный стандарт по направлению подготовки "Социология" (бакалавриат) предусматривает изучение дисциплины "Татарский язык" в составе гуманитарного, социального и экономического цикла, его вариативной части. Дисциплина занимает важное место в системе курсов, ориентированных на изучение языков. Для освоения данной дисциплины необходимы знания, полученные обучающимися в средней образовательной школе, в частности, они должны иметь общее представление о татарском языке, его отличиях от других языков, особенностях функционирования. Большое значение приобретают и знания, полученные в процессе одновременного с изучением данной дисциплины курсов основы социологии, иностранного языка.

Курс "Татарского языка" предусматривает формирование у студентов общеучебных умений и навыков, универсальных способов деятельности и ключевые компетенции в следующих направлениях: использование учебных умений, связанных со способами организации учебной деятельности, доступных студентам и способствующих самостоятельному изучению татарского языка и культуры изучаемого языка; а также развитие специальных учебных умений, таких как нахождение ключевых слов при работе с текстом, их семантизация на основе языковой догадки, словообразовательный анализ, выборочное использование перевода; умение пользоваться двуязычными словарями; участвовать в проектной деятельности межпредметного характера.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	способностью к восприятию, обобщению, анализу информации, постановке цели и выбору путей ее достижения

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-2 (общекультурные компетенции)	умением логически верно, аргументированно и ясно строить устную и письменную речь
ОК-6 (общекультурные компетенции)	стремлением к саморазвитию, повышению своей квалификации
ПК-12 (профессиональные компетенции)	способностью и умением использовать полученные знания в преподавании социологических дисциплин (знание основ социально-экономических и гуманитарных дисциплин)
ПК-3 (профессиональные компетенции)	способностью и готовностью участвовать в составлении и оформлении научно-технической документации, научных отчетов, представлять результаты исследовательской работы с учетом особенностей потенциальной аудитории
ПК-7 (профессиональные компетенции)	способностью составлять и представлять проекты научно-исследовательских и аналитических разработок в соответствии с нормативными документами
ПК-8 (профессиональные компетенции)	умением обрабатывать и анализировать данные для подготовки аналитических решений, экспертных заключений и рекомендаций

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- значение лексических единиц, связанных с тематикой выбранного профиля и с соответствующими ситуациями общения;
- языковой материал: идиоматические выражения, оценочную лексику, единицы речевого этикета, обслуживающие ситуации общения в рамках новых тем, в том числе профильно-ориентированных;
- новые значения изученных глагольных форм, средств и способов выражения модальности, условия, предположения, причины, следствия, побуждения к действию;
- лингвострановедческую и страноведческую информацию, расширенную за счет новой тематики и проблематики речевого общения, с учетом выбранного профиля.

2. должен уметь:

- вести диалог (диалог-расспрос, диалог-обмен мнениями/суждениями, диалог-побуждение к действию, этикетный диалог и их комбинации) в ситуациях официального и неофициального общения в бытовой, социокультурной и учебно-трудовой сферах, используя аргументацию, эмоционально-оценочные средства;
- рассказывать, рассуждать в связи с изученной тематикой, проблематикой прочитанных/прослушанных текстов, описывать события, излагать факты, делать сообщения, в том числе связанные с тематикой выбранного профиля;
- создавать словесный социокультурный портрет.
- понимать относительно полно (общий смысл) высказывания на татарском языке в различных ситуациях общения;
- понимать основное содержание аутентичных аудио или видеотекстов познавательного характера на темы, связанные с личными интересами или выбранным профилем, выборочно извлекать из них необходимую информацию;
- читать аутентичные тексты разных стилей (публицистические, художественные, научно-популярные, а также несложные специальные тексты, связанные с тематикой выбранного профиля), используя основные виды чтения в зависимости от коммуникативной задачи;

- описывать явления, события, излагать факты в письме личного и делового характера; заполнять различные виды анкет, составлять письменные материалы, необходимые для презентации результатов в проектной деятельности;

3. должен владеть:

- основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области языкознания;
- демонстрировать способность и готовность к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач;
- к устной и письменной коммуникации.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

- основные лингвистические (орфэпические, орфографические, лексические, грамматические, пунктуационные нормы татарского языка;
- значения изученных лексических единиц, связанных с тематикой обучения татарскому языку;
- особенности структуры простых и сложных предложений;
- Общие и специфические элементы татарского и русского языков в объеме ситуаций общения, предусмотренных настоящей программой;
- особенности образа жизни, быта, культуры, истории татарского народа; роль в его развитии деятелей науки, культуры, искусства, литературы; его место в общероссийском, мировом социокультурном пространстве.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 2 зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины: зачет в 1 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
1.	Тема 1. Обучение навыкам работы с текстом, поисковому и просмотровому чтению, работе со словарем. Развитие навыков работы с оригинальной						

литературой, в том числе с газетным текстом

1	1	2	2	0		
---	---	---	---	---	--	--

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
2.	Тема 2. ведение диалога в связи с содержанием прочитанного/прослушанного текста	1	2	2	2	0	
3.	Тема 3. владение речевым этикетом повседневного общения (знакомство, представление, установление и поддержание контакта, запрос и сообщение информации, побуждение к действию, выражение просьбы, согласия/ несогласия с мнением собеседника/ автора, завершение беседы)	1	3	2	2	0	
4.	Тема 4. сообщение информации (подготовленное монологическое высказывание) в рамках страноведческой и общенаучной тематики в объеме не менее 10-12 фраз за 3 мин (нормальный средний темп речи) понимание монологического высказывания длительностью до 3-х минут звучания	1	4	2	2	0	
5.	Тема 5. Фонетика. Совершенствование слухопроизносительных навыков, приобретенных в средней школе; совершенствование навыков чтения про себя; развитие навыка обращенного чтения (вслух).	1	5	2	2	0	
6.	Тема 6. Грамматика. Множественное число существительных. Степени сравнения прилагательных. Система времен татарского глагола. Местоимения. Функции местоимений. Модальные глаголы и их заменители. Предлоги. Инфинитив. Формы и функции. Инфинитивные конструкции. Причастие, формы и функции. Причастные конструкции. Деепричастие, формы и функции. Отглагольные существительные.	1	6	4	4	0	
7.	Тема 7. Лексика и фразеология. Стилистически нейтральная наиболее употребительная лексика, относящаяся к общему языку..	1	7	2	2	0	

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
8.	Тема 8. Лексика и фразеология. Лексика, характерная для языка газеты. Сочетаемость слов. Устойчивые выражения.	1	8	2	2	0	
.	Тема . Итоговая форма контроля	1		0	0	0	Зачет
	Итого			18	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Обучение навыкам работы с текстом, поисковому и просмотровому чтению, работе со словарем. Развитие навыков работы с оригинальной литературой, в том числе с газетным текстом

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненң методлары. Орфография, орфоэпия, графика турында төшенчә бирү. Фонетик закончалыклар: ассимиляция, аккомодация, диссимиляция.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Фонетика турында төшенчә. Аваз һәм фонема турында аңлатма бирү. Авазларны өйрәнүнең өч аспекты. Орфография, орфоэпия, графика. Сүзләрнең дәрәжә язылышы һәм әйтелеше. Фонетик закончалыклар. Сузыклар ассимиляциясе, тартыклар ассимиляциясе. Сузыкларның тартыкларга тәэсире, тартыкларның сузыкларга тәэсире. Диссимиляция күренеше.

Тема 2. ведение диалога в связи с содержанием прочитанного/прослушанного текста

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары турында төшенчә бирү. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Антоним, аларның төрләре. Омонимнар, аларның төрләре. Синоним сүзләр.

Тема 3. владение речевым этикетом повседневного общения (знакомство, представление, установление и поддержание контакта, запрос и сообщение информации, побуждение к действию, выражение просьбы, согласия/ несогласия с мнением собеседника/ автора, завершение беседы)

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар. Неологизмнар.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар турында төшенчә бирү. Телдә барлыкка килә торган яңа сүзләр - неологизмнар

Тема 4. сообщение информации (подготовленное монологическое высказывание) в рамках страноведческой и общенаучной тематики в объеме не менее 10-12 фраз за 3 мин (нормальный средний темп речи) понимание монологического высказывания длительностью до 3-х минут звучания

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемдә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе турында төшенчә. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның тезелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең тезелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. Һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, төртип, бүлем, чама, жыю саннары. Һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйлә рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйлә үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре: зат, күрсәтү, билгеләү, сорау, билгесезлек, юклык һәм тартым алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләренә карата күнегүләр эшләү.

Тема 5. Фонетика. Совершенствование слухопроизносительных навыков, приобретенных в средней школе; совершенствование навыков чтения про себя; развитие навыка обращенного чтения (вслух).

лекционное занятие (2 часа(ов)):

практическое занятие (2 часа(ов)):

Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнәлеш категориясе. Фигыльдә дәрәжә. Ярдәмче фигыль белән ясалган аналитик фигыльләрдә мәгънә киңлеге һәм төрлелеге, аларны мәгънәләре буенча төркемләү. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Аваз ияртемнәренә семантик төркемчәләре һәм телдәге роле. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләкләрнең грамматик мәгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйләкләрне төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйләкләр, юнәлеш килешен таләп итүче бәйләкләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйләкләр. Бәйлек сүзләр. Төркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче төркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләрнең төп функциясе, төркемчәләре, күпмәгънәлелеге. Кисәкчәләрнең сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

Тема 6. Грамматика. Множественное число существительных. Степени сравнения прилагательных. Система времен татарского глагола. Местоимения. Функции местоимений. Модальные глаголы и их заменители. Предлоги. Инфинитив. Формы и функции. Инфинитивные конструкции. Причастие, формы и функции. Причастные конструкции. Деепричастие, формы и функции. Отглагольные существительные.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Фигыль категорияләренә гомуми характеристика бирү: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжәләрен ачыклау. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнәлеш категориясе турында мөгълүмат бирү. Фигыльдә дәрәжә. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләрнең мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлекләрнең грамматик мөгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйлекләрне төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйлекләр, юнәлеш килешен таләп итүче бәйлекләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләрнең төп функциясе, төркемчәләре, күпмөгънәлеләге. Кисәкчәләрнең сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыктарның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыктар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләрнең мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Ия. Аның төп билгеләре, белдерелүе һәм төрләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

Тема 7. Лексика и фразеология. Стилистически нейтральная наиболее употребительная лексика, относящаяся к общему языку..

лекционное занятие (2 часа(ов)):

кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

Тема 8. Лексика и фразеология. Лексика, характерная для языка газеты. Сочетаемость слов. Устойчивые выражения.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы гомумиләштереп кабатлау. Кушма жәмлә синтаксисын гомумиләштереп кабатлау.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Обучение навыкам работы с текстом, поисковому и просмотровому чтению, работе со словарем. Развитие навыков работы с оригинальной литературой, в том числе с газетным текстом	1	1	подготовка домашнего задания	4	домашнее задание
2.	Тема 2. ведение диалога в связи с содержанием прочитанного/прослушанного текста	1	2	подготовка домашнего задания	4	домашнее задание
3.	Тема 3. владение речевым этикетом повседневного общения (знакомство, представление, установление и поддержание контакта, запрос и сообщение информации, побуждение к действию, выражение просьбы, согласия/ несогласия с мнением собеседника/ автора, завершение беседы)	1	3	подготовка к устному опросу	4	устный опрос

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. сообщение информации (подготовленное монологическое высказывание) в рамках страноведческой и общенаучной тематики в объеме не менее 10-12 фраз за 3 мин (нормальный средний темп речи) понимание монологического высказывания длительностью до 3-х минут звучания	1	4	подготовка к устному опросу	4	устный опрос
5.	Тема 5. Фонетика. Совершенствование слухопроизносительных навыков, приобретенных в средней школе; совершенствование навыков чтения про себя; развитие навыка обращенного чтения (вслух).	1	5	подготовка к письменной работе	4	письменная работа

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
6.	Тема 6. Грамматика. Множественное число существительных. Степени сравнения прилагательных. Система времен татарского глагола. Местоимения. Функции местоимений. Модальные глаголы и их заменители. Предлоги. Инфинитив. Формы и функции. Инфинитивные конструкции. Причастие, формы и функции. Причастные конструкции. Деепричастие, формы и функции. Отглагольные существительные.	1	6	подготовка к письменной работе	8	письменная работа
7.	Тема 7. Лексика и фразеология. Стилистически нейтральная наиболее употребительная лексика, относящаяся к общему языку..	1	7	подготовка домашнего задания	4	домашнее задание
8.	Тема 8. Лексика и фразеология. Лексика, характерная для языка газеты. Сочетаемость слов. Устойчивые выражения.	1	8	подготовка домашнего задания	4	домашнее задание
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузское освоение курса "Татарский язык" предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий, а также настоятельно требует рационального их сочетания. Традиционные образовательные технологии подразумевают использование в учебном процессе таких методов работ, как лекция, семинар.

В курсе реализованы могут быть новые информационные технологии, в частности, аудио и видеоматериалы.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Обучение навыкам работы с текстом, поисковому и просмотровому чтению, работе со словарем. Развитие навыков работы с оригинальной литературой, в том числе с газетным текстом

домашнее задание , примерные вопросы:

Фонетика фәнненең өйрәнү объекты, нинди фәннәр белән бәйләнештә өйрәнелергә тиеш. Сузык авазларны төркемләү принциплары. Тартык авазларны төркемләү принциплары. Орфоэпик нормалар.

Тема 2. ведение диалога в связи с содержанием прочитанного/прослушанного текста

домашнее задание , примерные вопросы:

Хакыйкәттереклек чишмәсе икән. Кинәт хәлсезләнәп калганын тойды, бер-беренә богау чылбыры белән тагылган куллары алдындагы тимер өстәлгә төште. Ул дәнъясын онытты. Әллә каян бик тирәннән бер кара фикер калкып, кабат канын кайнатты. Үтә ямьсез уеннан төмам кызышып, чәчләре үрә торганны сизде Батырша. (Ж.Рәхимов)

Тема 3. владение речевым этикетом повседневного общения (знакомство, представление, установление и поддержание контакта, запрос и сообщение информации, побуждение к действию, выражение просьбы, согласия/ несогласия с мнением собеседника/ автора, завершение беседы)

устный опрос , примерные вопросы:

Тексттан архаизмнарны, алынма сүзләрне һәм диалектизмнарны табыгыз, аларны хәзерге татар әдәби телендәге сүзләр белән алыштырыгыз. Мәликә әби түзмәде, юл төенен почмактагы ярык капкачлы борынгы сандык өстенә куеп, рәсемгә якынлагты. Аның барлык игътибары шул чуар буяулы кәгазь янына беркетелгән тонык фотографиягә юнәлде. яхшылап карамас борын: - Нишләп шулчаклы сурәт асрыйлар? Житмәсә, кыйбла мөешенә куйганнар үзләрен. Кыямәт көнне жан сорый башласалар, ничек котылырбыз? - дип, кәефе кырылган иде. Ләкин ярым алка төсле тезеләп рәсемгә төшкән дүрт хатын уртасында кулына чәчәк бәйләмә тоткан Нәсимәне таныгач, кинәт йомшарды һәм үзенәң һәрбер хәрәкәте артыннан авызын ачкан килеш күзәтеп торучы Зәйтүнәгә ягымлы гына эндәште: - Алма апаң түгелме соң уртадагысы? (К.Нәжми)

Тема 4. сообщение информации (подготовленное монологическое высказывание) в рамках страноведческой и общенаучной тематики в объеме не менее 10-12 фраз за 3 мин (нормальный средний темп речи) понимание монологического высказывания длительностью до 3-х минут звучания

устный опрос , примерные вопросы:

1. Грамматиканың бер тармагы буларак морфология 2. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. 3. Исем. Грамматик категорияләре. 4. Изафә конструкция 5. Сыйфат сүз төркеме. Төркемнәре. 6. Сан сүз төркеме. Төркемчәләре. 7. Алмашлыктар, төрләре, төзелешләре. 8. Рәвешләр, төркемчәләре.

Тема 5. Фонетика. Совершенствование слухопроизносительных навыков, приобретенных в средней школе; совершенствование навыков чтения про себя; развитие навыка обращенного чтения (вслух).

письменная работа , примерные вопросы:

Г. Бәшировның "Туган ягым яшел бишек" әсәрәннән өзек алыгыз (250 ләп сүз). Тексттан фиғыльләрне табыгыз, төрәрен билгеләгез.

Тема 6. Грамматика. Множественное число существительных. Степени сравнения прилагательных. Система времен татарского глагола. Местоимения. Функции местоимений. Модальные глаголы и их заменители. Предлоги. Инфинитив. Формы и функции. Инфинитивные конструкции. Причастие, формы и функции. Причастные конструкции. Деепричастие, формы и функции. Отглагольные существительные.

письменная работа , примерные вопросы:

1. Жәмләгә билгеләмә бирегез. Аңлатыгыз. 2 Жәмләнең баш кисәкләре. 3.Ия, аның төрләре. 4. Хәбәр, аның төрләре. 5 Жәмләнең иярчен кисәкләре. 6 Жәмләнең модаль кисәкләре

Тема 7. Лексика и фразеология. Стилистически нейтральная наиболее употребительная лексика, относящаяся к общему языку..

домашнее задание , примерные вопросы:

Жәмләләрнең төрен билгеләгез. Уфа чорында Яруллиннар гаиләсе шагыйрь Мәжит Гафури белән дә якыннан аралашып яшәгән. Казаннан Уфага Фәйзулла Туишев һәм Фәйзи Биккинин кебек оста гармунчылар еш килә, ачык сәхнәдә конөертлар бирә. Андый концертларда Зәһидулла Яруллин, пианино яки скрипкада уйнап, гармунчыларга булыша. Шундый концертларның берсендә сәхнәгә калын кара мыеклы берәү күтәрелә. Берәз аксабрак атлавыннан аның Мәжит Гафури икәне беләнә. "О-о, Казаннар килгән!" - дип, ул музыкантларны ихластан тәбрикли, өенә кунакка чакыра. Гафуриның хатыны Зәһрә ханым - жырға-моңга гашыйк кеше - аларны якты чырай, такта чәй белән дигәндәй каршы ала. Чәй белән әңгәмә арасында кунаклар "Тукай маршы"н һәм башка көйләрне яңгыраталар. (Р. Низамиев)

Тема 8. Лексика и фразеология. Лексика, характерная для языка газеты. Сочетаемость слов. Устойчивые выражения.

домашнее задание , примерные вопросы:

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

Итоговая форма контроля

зачет (в 1 семестре)

Примерные вопросы к итоговой форме контроля

Приложение 1.

Әүвәл әсәрәнде ул, аннан сискәнәп китте моңарчы аны камаган дөнъя төрле төсләрдән исләрдән күпсанлы өйберләрдән хәрәкәтләрдән тора иде шулар кинәт юк булды колак берни ишетмәс хәлгә килеп, күз алдын тоташ пәрдә каплады. Әйтерсең лә язмыш аны тереклек яралмаган жан ияләре булмаган төссез, иссез һәм шомлы тынлык хакимлек кылган бер галәм утравына илтәп ыргытты. Ул үзенең дөнъядагы барлыгын сынап сул учы белән маңгаен кысып карады маңгаеның кайнарлыгын да шул сибелгән бөрчек-бөрчек тир тамчыларын да сизмәде димәк аның сизү сиземләү тойгысы да юкка чыккан. Ул чәметеп карарга теләп колагына үреләргә омтылды кулы кымшанмады уч төбе киң маңгай тиресенә суырылып ябышкан иде. Биремнәр.

1. Сингармонизм законын аңлатыгыз. Тексттан мисаллар китерегез.
2. Тексттан дүрт сүз алып, тулы фонетик анализ ясагыз.
3. Беренче жәмләдәгә сүзләргә тулы лексик анализ ясагыз.
4. Соңгы жәмләгә тулы морфологик анализ ясагыз.
5. Икенче жәмләгә тулы синтаксик анализ ясагыз.

6. Тыныш билгеләрен куегыз. Куелышын аңлатыгыз.

7.1. Основная литература:

1. Гарипова-Хасаншина, В. В. Татарский язык: для начинающих [Электронный ресурс] / В. В. Гарипова-Хасаншина. - Казань: 'Хозур' - 'Тынычлык', 2017. - 194 с. -
Режим доступа: <http://znanium.com/catalog/product/1021341>
2. Фәтхуллова, К. С. Татарча сөйләшәбез, укыйбыз, язабыз [Текст: электронный ресурс] = Говорим, читаем, пишем по-татарски : рус телендә сөйләшәчеләр өчен татар теле дәрәслеге. Башлангыч дәрәжә / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Ә. Н. Денмөхәммәтова . - Электронные данные (1 файл: 5,21 Мб) . - (Казань : Казанский федеральный университет, 2015) . - Загл. с экрана . - Для 2-го семестра . - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казан, 2012 . - Режим доступа: только для студентов и сотрудников КФУ . -
URL:http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_179_000943.pdf
3. Фәтхуллова, К.С. Татарча сөйләшәбез, укыйбыз, язабыз [Текст: электронный ресурс] = Говорим, читаем, пишем по-татарски : рус телендә сөйләшәчеләр өчен татар теле дәрәслеге. Урта дәрәжә / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Ә. Н. Денмөхәммәтова .? Электронные данные (1 файл: 4,66 Мб) . - (Казань : Казанский федеральный университет, 2015) . - Загл. с экрана . - Для 3-го и 4-го семестров . - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казан, 2015 . - Режим доступа: только для студентов и сотрудников КФУ . -
URL:http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_179_000944.pdf6.
4. Салимова, Д.А. Двоязычие и перевод: теория и опыт исследования : монография / Д.А. Салимова. А.А. Тимерханов. - 2-е изд., стер. - Москва : ФЛИНТА, 2017. - 280 с. - ISBN 978-5-9765-1446-1. - Режим доступа: <http://znanium.com/catalog/product/1034553>

7.2. Дополнительная литература:

1. Барышников Н.В. Основы профессиональной межкультурной коммуникации [Электронный ресурс]: учебник / Н.В. Барышников. - М.: Вузовский учебник; ИНФРА-М, 2014. - 368 с. -
Режим доступа: <http://znanium.com/catalog/product/408974>
2. Нелюбин Л.Л. Переводоведческая лингводидактика [Электронный ресурс]: Учебно-методическое пособие / Л.Л. Нелюбин, Е.Г. Князева. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Флинта: Наука, 2009. - 320 с. ISBN 978-5-9765-0800-2. - Режим доступа: <http://znanium.com/catalog/product/200412>
3. Юсупов А.Ф. Стилистика и культура речи татарского языка [Электронный ресурс]: Конспект лекций. - Казань, 2014. -
Режим доступа: http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_163_kl-000627.pdf

7.3. Интернет-ресурсы:

- Казанский федеральный университет - http://www.kpfu.ru/main_page
Научная библиотека им. Н. И. Лобачевского Казанского федерального университета - <http://www.kpfu.ru/portal/docs/F451166139/Library.jpg>
Универсальная энциклопедия - <http://www.wikipedia.ru>
Электронная библиотечная система - <http://www.knigafund.ru>
Электронные словари - <http://www.slovari.ru>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарский язык в профессиональной коммуникации" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)

- 2.Сканер
- 3.Принтер
- 4.Копировальный аппарат
- 5.Ноутбук
- 6.Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 39.03.01 "Социология" и профилю подготовки не предусмотрено .

Автор(ы):

Кузьмина Х.Х. _____

Мухарлямова Гульназ Нурфатовна _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Хадиева Г.К. _____

"__" _____ 201__ г.